

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor
Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et
Divortiis, Dissertationes Tres**

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Prolegomena.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

DISSERTATIO THEOLOGICA PRIMA

DE

CONJUGIO
INTER DUOS

*Polygamia Patronis, præcipue THEOPILO ALETHEO
ATHANASIO VINCENTIO, atque DAPHNÆO
ARCUARIO, e Divino & Naturali Jure,
modeste opposita.*

PROLEGOMENA.

Um ad quietem & tranquillitatem conscientia, actionum nostrarum determinatio & constantia necessaria sit, ne opinionibus dubiis ac falsis adhaerentes in errorem aut vitium incurramus, quod in rebus agendis sive practicis eo majori cura cavendum, quo illæ passim majoris sunt momenti, quam contemplandæ & theoreticæ; operæ pretium non defuturum censui, si de *Conjugiis Illicitis* Leges Mosaicæ, divina assistente gratia, explanaturus, omnium primam Legem & Institutionem matrimonii prius excutiam, hacque occasione, quid de Polygamia simultanea statuendum, ex ea reliquaque Veteris atque Novi Fœderis Scriptura, & Jure Naturæ, breviter exponam, tum veritati asserendæ, tum abstergendis cavillis variis, quæ in Monogamiam ac Anti-polygamos a nonnullis congeruntur. Certum enim esse constat, nihil credendum aut agendum, quod non sufficienter attendentes, in Verbo Dei revelatum, aut sana ratione fundatum clare percipiamus,

A

mus,

DE CONJUGIO

mus, ut juxta Apostoli effatum, in mente nostra plene simus persuasi, ne bonum mali nomine dehonestemus, neque etiam malum boni titulo condecoremus. Curandum esse nobis, idque in omni vita sua quemque a recta conscientia transversum unguem non oportere discedere, duce natura Cicero rescribit *ad Atticum* L. XIII. Ep. xx.

II. Nullum enim datur mandatum, animæ quod legem figat, nisi a summo Legislatore profectum, qui tanquam Pater Spirituum cogitationi & conscientiæ solus imperandi, atque inobedientiam non minus in animabus quam corporibus, puniendi potestatem habet; secus ac homines, qui non nisi corpus lædunt, cui tantum leges scribere valent. Eum in finem creator sua imagine atque similitudine primos parentes ornavit, ac etiamnum post lapsum reliquias quasdam conservat, principia scilicet pietatis erga Deum, & justitiæ erga creaturas, quod Apostolo opus legis est scriptum in cordibus Rom. II. 15. unde sapientiam atque prudentiam hauriunt mortales, ut multa scire, invenire & docere, ut simul leges vivendi præscribere, virtutesque exercere queant. Quibus accedit verbum revelatum, quod, obductis menti tenebris, quid, salva pietatis & justitiæ conscientia, licitum vel illicitum sit, clarius edocet.

III. Quamvis igitur, qui errant, & ignorantes peccant, malitiæ ac nequitiae quidem argui & insimulari nequeant, conscientiam tamen exhilarantem, atque ab omni negligentiae & temeritatis accusatione, haudquaquam puram possident, cum vel veritatis non sint cupidi, vel non diligentissime inquirant, atque ad omnia, ea, qua par est, dignitate ac sollicitudine non attendant; præcipites corde, qui sat cito decernunt, definiunt, statuunt, judicant, atque ad falsa commenta prolabuntur, quæ certa, percepta, comprehensa, rata ac fixa esse volunt, de quibus nulla ratione pelli neque moveri possunt; & tamen tantum faciunt, quod sibi faciendum putant, etiam quando rem non sat bene examinarunt, unde vera conscientiae securitate, animique tranquillitate, quæ ex recte actis proficisci solet, frui nequeunt.

IV. Illi autem nullo modo excusandi sunt, qui verbo Dei abutuntur, ad audendum quicquam illicitum, ac perversum sacris literis sensum affingunt, sententiam, quam falsam esse in conscientia sæpe sunt convicti, pertinaciter defendentes, legemque, quam Deus ad-

strinxit

strinxit & adstrictam voluit, dissolvunt, eo saltem fine, ut ab adversario victoriam reportent, aut suæ aliorumve libidini & lasciviæ indulgeant, hacque ratione flagitiis ac flagitiosis fibulam laxent. Nos omni seposita vana gloria, vexatissimam quæstionem de Polygamia simultanea, quam alii prohibent & improbant, alii e diametro bonis operibus ac præceptis divinis annumerandam, omnibusque modis promovendam censent, ita in timore Dei, ad sacras literas, tanquam ad Lydium lapidem, jurisque naturalis normam exigemus, ut unicuique facile judicare integrum sit, quid hac in re licitum aut illicitum, quidve eligendum vel repudiandum, postquam cognoverit, cui fundamento, quibus columnis, nostra innitatur interpretatio.

V. Et si quem forte in admirationem rapiat nostrum institutum exercendi stylum in argumento, quod aliorum calamos occupatos tenuit, quemadmodum argutationes Bernhardi Ochini, qui jam aliis præivit, Eruditissimus refutavit Beza, *Tractatu de Polygamia & Divortiiis*, atque Nuperos alii tam Jurisconsulti quam Theologi, ut mari aquam, & soli lucem lucrari velle videamur. Is perpendat velim, Bezam magis incubuisse illi Polygamie speciei, qua soluto matrimonio alia uxor ducitur, quam cum Montano damnavit Tertullianus, prima speciei Polygamie, nempe simultaneæ, quatuor tantum foliis comprehensa. Et prout quotidie tortuosiora atque argutiora fungunt ingenia, a quibus nova magisque stringentia argumenta excogitantur, ne iis imponant, quibus hæc non statim obvia; laboris & operæ aliquid in hanc materiam, quam pro dignitate & momento suo, ut ingenue fateamur, quod res est, pertractatam hæctenus non invenimus, impendere duximus consultum. Accedit, quod in *Athanasium Vincentium*, & *Daphnaum Arcuarium* nullus, quod sciamus, calamum strinxerit. Quod igitur in vicissitudinibus naturalibus, ceu cometis aliisque sideribus, evenire solet, ut quamprimum apparent, in disquisitionem veniant, deinde vero ubi majori fulgore coruscant, de novo adspiciantur atque dijudicentur; id etiam aliarum rerum contemplatoribus in usu est, ut quæ aliis nondum visæ & objectæ difficultates, ab aliis accuratius & subtiliori lance examinentur.

VI. Ut autem recto procedamus ordine, & felicius hoc inceptum prosequamur, cum Salvatore nostro, qui verus & unicus est mundi in peccatum prolapsi restaurator, quæstionem hanc

matrimonialē ab ipso rerum initio exordiri, quidque licitum sit aut illicitum, e Creatione eruere atque producere animum induximus, quia multos a primæ creationis lege degenerasse palam est; ut ad primam matrimonii Institutionem recurrēdo, tanto majori cum desiderio, ad eandem perfectionem, qua per lapsum primorum parentum, post tot secula excidimus, rursus adspiremus, atque Mosē, ejusmodi leges conjugales enarrantem, quæ non hominum opinione susceptæ sunt, sed a sanctissimis naturæ principiis profectæ, rectæque rationi conformes comperiuntur, vatem divinum fuisse agnoscamus.

VII. Quemadmodum enim Deus Opt. Max. ab æterno omnia disposuit, & in seipso modum, quo mundi œconomiam ac politiam instituere, atque præsertim actus humanos moderari, Ecclesiamque colligere vellet, sapienter concepit: ita in prima creatione, quæ visibilis quasi & loquens rerum lex est, omniumque rerum fundamentales leges continet, omnibus & singulis creaturis leges immutabiles, quibus ad finem usque mundi consistere debent, prudenter indidit. Ut igitur ad fundamentalem rei naturæ cognitionem pervenias, eam considerare necesse est, qualis ab initio fuit, non antiquata, sed nova & incorrupta.

VIII. Atque hæc est ratio, cur visum nobis sit Institutionem conjugii, & naturam a Deo constitutam præmittere, eique argumenta ex Jure Naturæ deprompta subnectere, eademque opera utrum Jus Gentium in subsidium vocari debeat nec ne, & quanti illud ponderis sit ac momenti, justa lance trutinare; cum nemo nesciat, lumini rationis, post lapsum multis modis obscurato, lumen revelationis merito præferendum, secus ac se res habebat in statu integro. Et tandem ne quid desiderari possit in nostra disquisitione, omnia dicta, exempla ac præcepta, de numero conjugum, in sacro Codice, ante legem Sinaiticam, sub lege & post legem a Mosē & Prophetis, a Christo ac Apostolis exhibita & inculcata, ordine historico sub incudem revocabimus, ne quidem prætermisissis iis, quæ in Apocryphis scriptoribus occurrunt, ut ex his omnibus conjunctis per Inductionem judicare promptum sit, quid circa hanc rem, quæ alias non caret difficultate, justum vel injustum, æquum aut iniquum.

IX. Denique in confutando *Discursu Politico de Polygamia*, Londini Scanorum A. MDCLXXXII typis exscripto, cujus Auctores sub nominibus *Theophili Alethæi*, (qui Arcuario *Lyserus* appellatur)

tur) atque *Athanasii Vincentii*, latere voluerunt, hanc nobis libertatem deposcimus, ut eorum theses & argumenta, eodem hoc ordine præscripto, semper nostris subjuncta expendamus, & quæ illi sparlim atque hic illic scripserunt, aliquoties repetita, ea in unum omnia collecta & disposita, uno veluti obrutu lectoribus exhibeamus, missis ambagibus ac digressionibus, quibus illi utuntur, præcipue in suis *Notis Athanasius*, plurima adducens, quæ diffusam quidem lectionem ostendunt, lectoribusque risum movent, sed ad probandam Polygamiam nihil faciunt, ideoque sicco a nobis prætereunda pede.

X. Condonabit etiam *Daphnaus Arcuarius*, si non continuo quodam textu illius *Considerationem Matrimoniale[m] & Polygamiam* An. MDCLXXIX Germanico idiomate scriptam ac editam, eodem, quo tractavit, ordine persequamur. Auctor ille de Polygamia non tam suam quam aliorum mentem expressit, cujus argumenta, quia speciosa videntur, nec suo destituta colore, suasu Fautoris ac Amici, in inclyta quadam Germanica Academia Professoris Celeberrimi, una eademque opera examini subicere constituimus; ut nihil prætermittamus, quod ad illustrandum hoc thema facit.

SECTIO PRIMA.

DE INSTITUTIONE CONJUGII INTER DUOS.

CAPUT I.

De generali mandato crescendi & se multiplicandi Gen. I. 28.

I. **Q**uod Plato *lib. iv. & vi. de Legibus* existimat, ad civitatem & Rempublicam recte constituendam, primum ^{γερμικὸς νόμος} *leges de nuptiis* esse conscribendas & ponendas, matrimonium considerans tanquam fundamentum humanæ societatis; atque hunc modum tenendum ne populosa civitas nimis sit, quoad fieri potest, neque vacua, de *Republ. v.* Et Dionysius Halicarnassæus *Antiquit. Rom. l. II.* ad legislatorum curam pertinere, ut initium faciant a nuptiis, neque vagos ac promiscuos permittant concubitus, sed hanc insolentem & belluinam Venerem profligantes e civitate, copulent *ἀνδρα εἰς γυναῖκα μίαν* *Virum unica mulieri*: Id nemini mirum videri debet, quum